

Inhoudsopgave

Pagina:

Inhoudsopgave	1
Voorwoord	3
Hoofdstuk 1: Visie	4
1.1. Pedagogisch klimaat	4
1.2. Sociale vaardigheden	4
1.3. Omgaan met ordeverstoring gedrag	4
Hoofdstuk 2: Doelstelling	5
2.1. Pestprotocol	5
2.2. Gedragscode	5
Hoofdstuk 3: Schoolbrede omgangsregels	6
3.1. In de klas	6
3.2. Digitaal	6
Hoofdstuk 4: Gebruikte (evidence based) aanpak/methodes rondom sociale vaardigheden/pesten/gedrag/cyberpesten en social media	7
4.1. KiVa	7
4.2. Leefstijl	8
4.2.1. Energizers	9
4.3. Goed van Start	9
4.4. Algemene gedragsregels (4 basisregels) Win Win	9
4.5. Breedteniveaus	10
4.6. Handelingscompetenties	11
4.7. Consequenties bij het vertonen van ordeverstoring gedrag tijdens de les	11
Hoofdstuk 5: Pesten	12
5.1. Definitie pesten	12
5.2. Pester	12
5.2.1. Waarom pest een pester?	12
5.3. Gepeste	13
5.3.1. Waarom wordt een gepest kind gepest?	13
5.4. Overige partijen	13
5.4.1. Assistenten/ versterkers	13

Pestprotocol en gedragscode agressie

5.4.2. Buitenstaanders/ omstanders	13
5.5. Signalering van pesten	13
5.5.1. Signalering pestgedrag op school	14
5.5.1.1. Primaire signalen	14
5.5.1.2. Secundaire signalen (op school waarneembaar)	14
5.5.1.3. Signalering mogelijke pester	15
Hoofdstuk 6: Stappenplan bij pesten	16
6.1. Stappenplan zodra er gepest wordt	16
6.2. Registratie	17
6.3. Dossiervorming	17
Hoofdstuk 7: Adviezen aan ouders	18
7.1. Uw kind wordt gepest	18
7.2. Uw kind pest	18
7.3. Uw kind zit in een groep waar gepest wordt	18
Hoofdstuk 8: Gedragscode agressie (woedeaanval)	19
8.1. Waarom gedragscode	19
8.2 Stappenplan	19
8.3. Schorsing en verwijdering	19
8.3.1. Time-out	19
8.3.2. Schorsing	20
8.3.3. Verwijdering	20
Hoofdstuk 9: Social Media en Cyberpesten, wat doe je dan...	22
Hoofdstuk 10: Klachtenregeling en Vertrouwenscontactpersoon	22
10.1. Intern	22
10.2. Extern	22
Hoofdstuk 11: Borging	23
11.1. Borging volgens de PDCA-cyclus	23

Pestprotocol en gedragscode agressie

Voorwoord

Voor u ligt een document waarin in twee documenten zijn opgenomen. Te weten: het pestprotocol en de gedragscode agressie. Er is bewust gekozen om deze twee onderwerpen in hetzelfde document op te nemen.

In dit document kunt u lezen hoe wij op CBS De Wissel aandacht schenken aan het pedagogisch klimaat, de bevordering van sociale vaardigheden en het wij aandacht geven aan leerlingen die agressief gedrag vertonen.

Met betrekking tot het pestprotocol kunt u lezen hoe wij omgaan met situaties waarin een leerling gepest wordt of zelf pest.

In het de gedragscode kunt u lezen welke regels wij hanteren als het gaat om een leerling die agressie vertoont.

Om deze leerlingen zo goed mogelijk te begeleiden is het van belang een schoolbrede visie te hebben. Vanuit deze visie is dit document tot stand gekomen.

Wel willen wij nadrukkelijk aangeven dat de inhoud van dit document geen statisch geheel is. Dit document zal aan verandering onderhevig zijn en is geschreven als richtlijn, niet als norm.

Team De Wissel.

Pestprotocol en gedragscode agressie

Hoofdstuk 1: Visie

1.1. Pedagogisch klimaat:

Vanuit onze christelijke levensovertuiging vinden wij, dat ieder kind mag zijn zoals hij/ zij is. Ieder kind is een uniek schepsel en heeft daardoor een eigen bestaansrecht. We proberen de kinderen respect voor elkaar bij te brengen. „Laat iedereen in zijn/ haar waarde“ is een belangrijke stelregel op onze school.

Ieder mens is waardevol en als zodanig heeft ieder mens ook recht op waardering.

Respect en waardering voor een ander hebben is “de normaalste zaak van de wereld”.

(schoolgids, pagina 8)

De leerkrachten creëren in hun eigen groep een dusdanig pedagogisch klimaat zodat iedere leerling zich veilig en gerespecteerd voelt. Dit is de voorwaarde om optimaal deel te nemen aan het onderwijs.

De kinderen en de leerkrachten moeten elkaar kunnen vertrouwen en het is belangrijk dat er binnen de klas een goede band wordt opgebouwd met alle leerlingen. Het geeft kinderen ook een veilig gevoel wanneer zij weten dat er fouten gemaakt mogen worden in hun leerproces zodat zij met veel zelfvertrouwen hun schoolloopbaan doorlopen.

1.2. Sociale vaardigheden:

‘Het feit dat je bij elkaar op school zit, dat je in dezelfde omgeving woont, dat je samen deze wereld bewoont, maakt dat niemand vrijblijvend in de wereld kan staan.

Iedereen heeft met zijn of haar medemens te maken. Soms ben je voor hulp erg afhankelijk van anderen. Om in voorkomende gevallen die hulp onbaatzuchtig te kunnen verlenen, moet je al op jonge leeftijd leren dat mensen in deze maatschappij niet „op eilandjes“ leven, maar dat jij ook medeverantwoordelijk bent voor het welzijn van je naaste.’(schoolgids, pagina 5)

Om ervoor te zorgen dat je er bent voor je medemens doe je een beroep op je sociale vaardigheden. Normen en waarden in praktijk brengen is een belangrijk onderdeel van het dagelijks reilen en zeilen van een groep.

1.3. Omgaan met ordeverstoring gedrag:

‘Toch blijft er soms sprake van ordeverstoring gedrag. Het beëindigen van deze ordeverstoringen is in een aantal gevallen niet voldoende, een nadere analyse is dan noodzakelijk. Als we de achterliggende behoeftes van de leerling te weten komen, kunnen we hierop inspelen. De leerling wordt begeleid, waarbij hij leert hier op een verantwoorde manier mee om te gaan’ (schoolgids, pagina 14)

Ook bij ons op school doet zich weleens een situatie voor die valt onder de noemer ordeverstoring gedrag wat geuit wordt met agressie. Onze visie is dat wij iedere leerling respecteren en we willen ervoor zorgen dat ieder kind, binnen de mogelijkheden die de school kan bieden, uit zichzelf haalt wat erin zit. Vanuit deze visie zullen we doen wat we kunnen om de leerling die agressief gedrag vertoont adequaat te begeleiden.

Pestprotocol en gedragscode agressie

Hoofdstuk 2: Doelstelling

Hieronder volgen de doelstellingen die wij als school hebben met betrekking tot het omgaan met pesten en het omgaan met leerlingen die agressie vertonen.

2.1. Pestprotocol

- *Algemeen*

- Ouders van CBS De Wissel kennen de visie met betrekking tot pesten van onze school.
- Ouders van CBS De Wissel weten welke stappen ondernomen worden zodra er zich een pestgeval voordoet.
- Leerkrachten van De Wissel handelen op dezelfde manier bij een situatie waarin pesten zich voordoet.

- *Klas gerelateerd*

- Iedere leerkracht weet hoe hij of zij moet handelen bij een pestgeval.
- Iedere leerling weet wat de leerkracht doet in een situatie waarin pesten zich voordoet.

2.2. Gedragscode

- *Algemeen*

- Ouders van CBS De Wissel weten welke stappen ondernomen kunnen worden zodra hun kind of een leerling herhaaldelijk agressief gedrag vertoont.
- Leerkrachten van De Wissel handelen op dezelfde manier bij een situatie waarin een leerling agressie vertoont.

- *Klas gerelateerd*

- Iedere leerkracht weet wat de stappen zijn die genomen moeten worden als een leerling agressie vertoont.

Pestprotocol en gedragscode agressie

Hoofdstuk 3: Schoolbrede omgangsregels

Om ervoor te zorgen dat wij op het gebied van omgaan met elkaar voldoen aan onze visie hanteren wij schoolbrede omgangsregels. Dit zijn regels die in alle groepen gelijk gehanteerd worden. In iedere klas gelden andere regels. Dit heeft met de manier van werken van de leerkracht te maken. Iedere leerkracht werkt op een andere manier, maar niet alle regels werken bij iedere groep. Daarom zijn er 4 algemene schoolregels opgesteld, die door iedere leerkracht, door elke groep en ieder kind nageleefd kunnen worden.

De 4 schoolbrede omgangsregels zijn:

- De ander: je houdt rekening met de ander en toont respect voor de ander
- Rust: er is rust in de school
- Inzet: je doet altijd je best op school
- Materiaal: je bent zuinig op het materiaal wat gebruikt

3.1. In de klas

Zoals gezegd heersen er in iedere klas andere regels en afspraken. Volgens de methode Goed van Start stelt een leerkracht, samen met de leerlingen regels samen die voor die groep gelden. Dit zijn vooral regels en afspraken die gaan over het omgaan met de ander.

3.2. Digitaal

Op school hebben wij ook afspraken gemaakt over hoe je omgaat met social media. Deze afspraken zijn ook schoolbreed. Deze afspraken staan verwoord in het protocol social media en cyberpesten. Deze is te vinden in hoofdstuk 9.

Hoofdstuk 4: Gebruikte (evidence based) aanpak/methodes rondom sociale vaardigheden/pesten/ gedrag/ cyberpesten en social media

Hieronder worden de aanpak/methodes opgenoemd die wij op school gebruiken met betrekking tot sociale vaardigheden, het omgaan met pesten en het omgaan met agressief gedrag. Dit zijn methodes die bewezen effectief zijn.

4.1. KiVa

KiVa is een evidence based aanpak tegen pesten die preventief werkt en als uitgangspunt heeft:

“We zijn er niet allemaal verantwoordelijk voor dat er wordt gepest, maar we zijn er wel allemaal verantwoordelijk voor dat het stopt.”

De doelstellingen van KiVa zijn:

- Pesten voorkomen (preventieve aanpak)
- Bestaande gevallen van pesten oplossen en terugdringen
- De negatieve gevolgen van pesten verminderen voor alle leerlingen
- De leerlingen laten inzien dat zijzelf invloed kunnen hebben op pesten
- Het veranderen van de groepsnorm: “Wij willen dat pesten stopt”

Deze aanpak biedt 10 lessen die gegeven worden in groep 5 en 6. Er zijn momenteel ontwikkelingen rondom lessen voor de onderbouw, de bovenbouw en de eerste groepen van het voortgezet onderwijs.

Het doel van deze 10 lessen is om preventief te werken, zodat pestgedrag niet ontstaat. Ook leren de leerlingen het belang van de groep inzien (als groep kun je meer bereiken dan alleen). Binnen deze 10 lessen worden strategieën aangeleerd om slachtoffers te helpen en pesters te ontmoedigen. Inherent aan deze lessen is dat je met deze aanpak de weerbaarheid van leerlingen vergroot.

De thema's van deze 10 lessen zijn:

- Iedereen verdient respect
- In de groep
- Wat is communicatie
- Herken pesten!
- Verborgene vormen van pesten
- Pesten en de groep
- De groep verzet zich tegen pesten
- Wat kan ik doen als ik word gepest
- KiVa – we doen het samen

Daarnaast is er een KiVa computergame waarbij leerlingen spelenderwijs leren over pesten. Deze game bestaat uit drie modules:

- Ik weet: feiten over pesten, quizzen, testjes
- Ik kan: oefenen van vaardigheden
- Ik doe: toepassen van de KiVa-regels in de praktijk

Pestprotocol en gedragscode agressie

Zodra er op een gegeven moment toch een situatie zich voordoet waarin gepest wordt, hanteert KiVa de aanpak die wij als school ook hanteren. De steungroepaanpak. Binnen de school is een speciaal team gemaakt die de KiVa training heeft gevolgd. Dit team (of een lid uit dat team) wordt ingezet om ervoor te zorgen dat het pesten stopt.

De eerste stap voor dit KiVa team is: bij elkaar komen met de geformeerde steungroep. In deze steun groep (die is samengesteld door de gepeste leerling zelf) zitten de pester(s), de assistenten of versterkers, de verdedigers en de buitenstaanders. Samen met deze groep wordt oplossingsgericht gewerkt aan het stoppen van het pestprobleem in de groep. De leerkracht van de gepeste leerling maakt nooit deel uit van de steungroep. Hij of zij zou onderdeel van de pestproblematiek kunnen zijn.

De uitgangspunten van deze steungroep aanpak zijn:

- De vervelende gebeurtenissen moeten stoppen
- We veroordelen of straffen niet
- We kijken vooruit: hoe kunnen we ervoor zorgen dat het weer fijn wordt voor iedereen in de klas.

Tijdens dit gesprek worden afspraken gemaakt met de leerlingen en in de week die hierop volgt wordt de afgesproken oplossing uitprobeerde.

Een week later komt dezelfde groep weer bij elkaar, samen met het KiVa team en wordt de afgelopen week geëvalueerd. Er wordt tijdens dit gesprek aandacht besteed aan alle successen en oplossingsgericht gewerkt aan dat wat niet zo goed ging.

Ook wordt er met de gepeste leerling gepraat om te kijken of de leerling verschil merkt.

Om de week wordt er, voor een periode van maximaal 4 weken bekeken of er vooruitgang geboekt wordt.

Mocht dit niet zo zijn, dan wordt de herstelaanpak gehanteerd.

Deze aanpak is voor de leerlingen die in hun rol blijven die ze aangenomen hebben in de peestsituatie. Doel is om ook deze leerlingen te laten stoppen en positief te laten bijdragen.

Bij deze aanpak wordt het KiVa team weer ingeschakeld, maar deze keer neemt het KiVa lid de verantwoordelijkheid over van de steungroep en zorgt ervoor dat met de leerling(en) die niet constructief bijdragen en mogelijk blijven volharden in het pestgedrag een herstelplan geschreven wordt.

Mocht deze aanpak ook niet werken dan volgen consequenties. De consequenties worden in volgorde van ernst gehanteerd.

Zie hiervoor hoofdstuk 6.1 en hoofdstuk 8.

4.2. Leefstijl

Op CBS De Wissel wordt , als methode voor sociaal emotionele ontwikkeling de methode Leefstijl gebruikt. Deze methode wordt, bewust, dusdanig zo gebruikt dat alle leerlingen de doelen per leerjaar aangeboden krijgen, maar de verwerkingsopdrachten worden hierbij niet altijd gebruikt. De verwerkingsopdrachten komen op een andere manier aan bod.

In groep 7 en 8 wordt gewerkt met het boek "Zeven eigenschappen die jou succesvol maken", van Sean Covey. Leefstijl wordt indien de leerkracht dit voor de groep nodig acht, nog facultatief ingezet. De handleidingen van Leefstijl zijn, voor iedere groep, op school aanwezig.

Zie verder het jaarplan 2014 - 2015.

Pestprotocol en gedragscode agressie

Leefstijl heeft als doel dat leerlingen zich bewust worden van de normen en waarden in de maatschappij. Dit leren ze niet op een theoretische manier maar in de praktijk. Samen met klasgenoten doen leerlingen allerlei activiteiten en opdrachten die het besef van 'goed met elkaar omgaan' versterken. Leefstijl sluit aan bij de kerndoelen voor gezond en redzaam gedrag. Het Leefstijl-programma voor primair onderwijs kent zes thema's die ieder jaar terugkomen. Hoe ouder de kinderen, des te dieper in wordt gegaan op de thema's.

De zes Leefstijlthema's voor primair onderwijs zijn:

1. De groep, dat zij wij (over sfeer in de groep)
2. Praten en luisteren (over communicatie)
3. Ken je dat gevoel (over gevoelens)
4. Ik vertrouw op mij (over zelfvertrouwen)
5. Iedereen anders, allemaal gelijk (over diversiteit)
6. Lekker gezond (over gezondheidsvaardigheden)

Ervaringsgericht leren staat centraal. Dat gebeurt tijdens de groepsactiviteiten die de wisselwerking tussen kinderen stimuleren. Het uiteindelijke leereffect is het resultaat van vier fasen die gebaseerd op de leerstijlen volgens Kolb. Verder zijn theorieën over humanistische psychologie (Carl Rogers), transactionele analyse (Eric Berne), geweldloze communicatie (Marshall Rosenberg), meervoudige intelligentie (Howard Gardner), coöperatief leren (Spencer Kagan), het Johari-venster, social learning theory (Albert Bandura), het ijsbergmodel, plustaal en de Socratische dialoog verwerkt. De Nederlandse psychologe dr. Martine Delfos heeft meegewerkt aan de ontwikkeling van het materiaal voor primair onderwijs. Om een aantal te noemen: samen spelen, samenwerken, praten, luisteren, rekening houden met elkaar, zelfvertrouwen opdoen, gevoelens uiten, omgaan met verschillen, conflicten oplossen en omgaan met groepsdruk. Ook komen media-educatie, gezondheidsvaardigheden en burgerschap aan bod.

4.2.1. Energizers

Energizers kunnen worden gebruikt voor, tijdens of na de lessen Leefstijl, binnen of buiten de schoolmuren. Er zijn vier Energize-boeken: Energize I, Energize II, Energize III en Energize IV. Deze Energize-boeken staan vol activiteiten die energie geven en deelnemers aanzetten tot kennismaken, samenwerken en evalueren. Met Energize kan pestgedrag worden voorkomen. Energizers hebben onder andere als doel de groep en deelnemers (zelf)vertrouwen te geven.

4.3. Goed van Start

Op CBS De Wissel wordt gewerkt met Goed van Start om gewenst gedrag te stimuleren. Deze aanpak wordt aan het begin van het schooljaar ingezet om vervolgens periodiek terug te keren tijdens het schooljaar. Gemaakte afspraken en regels blijven zo onder de aandacht van de leerlingen en de leerkrachten.

De eerste maand van het schooljaar is bij uitstek de tijd om te investeren in regels en routines in de klas. RPCZ/Bazalt, HCO en IJsselgroep ontwikkelden een aanpak om samen met leerlingen de toon te zetten voor een positief klimaat in de groep genaamd Goed van Start. Met 'Goed van Start' worden aan het begin van het schooljaar vijf klassenvergaderingen georganiseerd. In deze vergaderingen stellen leraar en leerlingen gezamenlijk de regels en afspraken op voor de rest van het jaar. Door dit samen te doen zijn de verwachtingen meteen duidelijk en krijgen leerlingen vanaf het begin een verantwoordelijke rol bij de besluitvorming in de klas. Met Goed van Start wordt gewerkt aan het aanleren van verantwoordelijkheid en worden tegelijkertijd de sociale vaardigheden van leerlingen getraind.

Pestprotocol en gedragscode agressie

4.4. Algemene gedragsregels (4 basisregels) Win Win:

CBS De Wissel heeft op schoolniveau gedragsregels gekoppeld aan kernwaarden:

1. de ander
2. rust
3. inzet
4. materiaal

Door regels te koppelen, krijgen kinderen overzicht en kun je ook heel erg goed proactief handelen. Uit deze vier kernwaarden worden in iedere groep klassenregels afgesproken waarmee gewerkt kan worden aan en gepraat kan worden over pesten, woede en agressie en gedrag.

Op CBS De Wissel worden elementen vanuit Win-win toegepast. Win-Win is een aanpak om ordeverstoringen zoveel mogelijk te voorkomen door te zorgen voor afwisselende en uitdagende lessen.

De aanpak is gebouwd op drie pijlers:

- Herkennen en erkennen
- Samen oplossen
- Verantwoordelijkheid leren.

Sociale interactie, beweging en aandacht van en voor andere leerlingen worden zoveel mogelijk in elke les ingebouwd, o.a. via coöperatief leren en energizers.

Toch blijft er soms sprake van ordeverstoring gedrag. Het beëindigen van deze ordeverstoringen is in een aantal gevallen niet voldoende, een nadere analyse is dan noodzakelijk. Als we de achterliggende behoeftes van de leerling te weten komen, kunnen we hierop inspelen. De leerling wordt begeleid, waarbij hij leert hier op een verantwoorde manier mee om te gaan.

De Win-win aanpak geeft hierbij handreikingen. Een belangrijke pijler bij deze aanpak is "samen oplossen", de leerkracht staat naast de leerling. Dit is winst voor de leerkracht: De ordeverstoringen stoppen en winst voor de leerling: Deze krijgt een vaardigheid voor het leven aangeboden.

Binnen deze aanpak werken we op CBS De Wissel met een cyclus van klassenvergaderingen en werken we gezamenlijk vanuit vier kernbegrippen die als pictogrammen in de schoolgebouwen zichtbaar zijn.

Doel van de klassenvergaderingen is dat in het begin van ieder schooljaar de groepsvorming en sociale verbondenheid wordt gestimuleerd. Dit gebeurt vanuit een benadering waarbij leerlingen allereerst benoemen wat goed gaat in de omgang met elkaar, vervolgens worden samen met de kinderen omgangsregels en normen opgesteld en tot slot worden afspraken gemaakt wat betreft handhaving. Kinderen worden zo nadrukkelijk medeverantwoordelijk gemaakt voor een positief werkklimaat in de groep en de school. Deze werkwijze heeft ook linken met hetgeen we verstaan onder Burgerschap.

4.5. Breedteniveaus

Op CBS De Wissel wordt gewerkt met de zogenaamde preventieniveaus. Een preventieniveau is een niveau waarop preventief gewerkt wordt aan het ontstaan van ongewenst gedrag.

Er zijn 3 preventieniveaus:

- Primaire preventie: algemene aanpak afgestemd op de hele groep

Pestprotocol en gedragscode agressie

- Secundaire preventie: algemene aanpak afgestemd op een individueel kind, met een specifieke behoefte.
- Tertiaire preventie: algemene aanpak afgestemd op zorgleerlingen waarvoor onderzoek aangevraagd wordt/ is.

Om een goed beeld te kunnen krijgen van wanneer je welk preventieniveau gaat gebruiken moet je als leerkracht eerst weten hoe een groep gevormd wordt. Dit gebeurt ieder schooljaar opnieuw, begint op de eerste schooldag en duurt ongeveer 6 weken. Daarna is de groep voor dat jaar, wijzigingen voorbehouden, gevormd en kun je gaan werken met een preventieniveau. Ongeveer de eerste 2 weken van het schooljaar wordt er verkend in de groep: bijv. ben jij nog wel net als vorig jaar populair? Zodra deze fase voorbij is gaat een kind zich positioneren in de groep: bijv. ik ben populair en ik neem deze positie ook in. Deze positioneringsfase duurt ook ongeveer 2 weken. Daarna breekt de periode aan dat de groepsnormen worden gezet: jij mag dit, volgens jouw positie wel of niet doen. Als deze zes weken voorbij zijn is de groep gevormd en kan de uitvoering beginnen.

4.6. Handelingscompetenties

Op CBS De Wissel zijn leerkrachten zich bewust van de handelingen die ze kunnen verrichten om de sfeer in de klas goed te houden. Zij houden zich aan de zogenaamde handelingscompetenties. Zij werken door middel van klasbouwers en teambouwers aan een goede sfeer in de klas. Ook door middel van het stimuleren van gezamenlijke verantwoordelijkheid en het creëren van gestructureerde samenwerkingsopdrachten zorgen de leerkrachten ervoor dat er met onderling respect met elkaar omgegaan wordt.

Toch komt het voor dat er in een klas ordeverstoring of zelfs respectloos gedrag kan ontstaan. Leerkrachten laten dan de volgende handelingscompetenties zien, waardoor het niet gewaardeerde gedrag aangepakt wordt:

- Ze laten vertrouwen blijken in het kind dat dit gedrag vertoont.
- Ze versterken het zelfvertrouwen in de desbetreffende leerling.
- Ze zijn concreet en helder in hun boodschap dat dit gedrag niet kan en spreken helder en duidelijk het gewenste gedrag uit.
- Ze passen afgesproken consequenties toe.
- Ze blijven rustig en blijven de situatie de baas.

Een leerling die in een positie gekomen is die hij/zij niet wil en/of behoeften heeft die niet erkent worden uit dit op een gegeven moment, op een manier die niet altijd even wenselijk is. De oorzaak hiervan ligt vaak in 1 of meerdere onderstaande factoren. Een leerkracht op De Wissel weet hiervan en weet welk leerkrachtgedrag hiertegenover moet staan om de leerling weer terug te krijgen. Dit zijn de zogenaamde WinWin situaties.

- Aandacht vragen
- Falen vermijden
- Boos zijn
- Controle willen
- Energiek zijn
- Verveeld zijn
- Onwetend zijn

4.7. Consequenties bij het vertonen van orde verstoring gedrag tijdens de les

Het kan zijn dat er aan bepaald vertoond gedrag consequenties verbonden zitten. Op CBS De Wissel hanteren we er vier.

Pestprotocol en gedragscode agressie

- Verantwoordelijk denken: leerling wordt aangesproken op eigen verantwoordelijkheid en de leerkracht wijst de leerling hierop.
- Verontschuldigen aanbieden: een leerling erkent 'foutief' gedrag en biedt verontschuldigen aan. De leerkracht vraagt om het aanbieden hiervan.
- Herstellen: de leerling krijgt de kans om de 'fout' te herstellen. De leerkracht geeft deze kans.
- Verlies van activiteit, toegang en/of interactie: de leerling wordt tijdelijk buiten spel gezet. De leerkracht bepaalt wanneer deze leerling weer mee kan doen.

Hoofdstuk 5: Pesten

In dit hoofdstuk kunt u meer achtergrondinformatie vinden over het onderwerp pesten.

5.1. Definitie pesten

Er bestaan vele definities van pesten. Wij hebben gekozen voor onderstaande definitie omdat deze alle vormen van pesten omvat en omdat deze uitspraak berust op informatie die gecheckt is met de praktijk.

'Pesten is het gedrag waarbij iemand herhaald en gedurende langere tijd door anderen bejegend wordt op manieren die leiden tot fysieke verwonding en/of psychisch lijden.' (Olweus, D. A Research Definition of Bullying)

Pesten gebeurt regelmatig, komt gespreid in de tijd voor, er is sprake van een ongelijk machtsevenwicht. Ook levert pesten schade op wat zich uit in stress, psychosomatische symptomen en schoolprestaties. Daarnaast isoleert pesten, wat vertrekken gevolgen kan hebben.

Pesten uit zich in vijf verschillende vormen:

- Verbaal: uitschelden
- Fysiek: schoppen, slaan, aan spullen zitten
- Psychisch: intimideren, bedreigen, vernederen
- Isolatie: niet mee mogen doen
- Digitaal/mobiel pesten: uitingen via sociale media

5.2. Pester:

Een pester wordt gedefinieerd als iemand die bewust een ander treitert. Dit kan zowel verbaal als non verbaal of fysiek.

5.2.1. *Waarom pest een pester?*

De daders hebben vaak verschillende motieven om tot pesten over te gaan. Soms is dit uit pure verveling. In andere gevallen kan het een frustratie zijn die ze willen afreageren, concurrentiedrang, of jaloezie. Een voorbeeld hiervan is het pesten van de beste leerling of het mooiste meisje van de klas door jaloerse klasgenoten. Soms is de dader vroeger zelf gepest of bang gepest te worden, en probeert hij door iemand anders te pesten de aandacht van andere potentiële pesters af te leiden van zichzelf. Iemand kan ook denken de populairste leerling van de klas te zijn door zich aan de slachtoffers "op te trekken".

Pestprotocol en gedragscode agressie

Pesters zijn in veel gevallen onzeker en proberen dit onder stoer gedrag te verbergen. In veel gevallen menen pesters dat ze populairder worden door hun gedrag, maar in werkelijkheid keuren de meeste groepsgenoten het pesten af of zijn ze hooguit aardig voor de pester omdat ze bang voor hem of haar zijn. Soms is er een sprake van een gewelddadige thuissituatie.

Meestal pesten ze alleen als ze in een groep zijn, of voldoende (passieve) medestanders hebben. De meeste daders durven niets te ondernemen als ze zich onvoldoende gesteund voelen. Dit leidt tot een patroon van daadwerkelijke daders en meelopers: de mensen die de daders aanmoedigen en verbaal steunen. De meelopers zijn meestal zelf bang voor de pester, maar laten hem of haar meestal vallen als deze zelf gezichtsverlies lijdt.

5.3. Gepeste:

Een gepeste wordt gedefinieerd als iemand die lijdt onder het treiter gedrag van een ander of een groep anderen.

5.3.1. *Waarom wordt een gepest kind gepest?*

Vaak wordt qua gedrag, kleding, sociale vaardigheid of in andere opzichten afwijken van de groep als aanleiding gezien voor pesten. Deze bewering is echter niet alleen onwaar, maar ook uiterst kwetsend voor slachtoffers. Echt iedereen kan het slachtoffer worden van pesten. Onderscheid is makkelijk te maken (iedereen is anders), en dit wordt vaak achteraf als reden opgegeven. Wel kan het eerder voorkomen bij nieuwelingen in een klas, of wanneer een geheel nieuwe klas wordt gevormd. Ook wordt bij pesten vaak wel gestigmatiseerd op grond van een bepaalde of vermeende eigenschap of sociale onhandigheid. Pesten kan ook een expliciet discriminerend karakter hebben en zich richten op iemands ras, seksuele geaardheid, godsdienst of afkomst.

Er wordt onderscheid gemaakt tussen passieve en provocerende slachtoffers.

De passieve slachtoffers kenmerken zich door angstig, onzeker gedrag en een negatief zelfbeeld. De provocerende slachtoffers zijn angstig maar uiten dit agressief. Ze slaan of zeggen iets terug maar zijn hierin niet doeltreffend. Dit is ook erg lastig, aangezien vaak de hele groep actief of passief tegen het slachtoffer is of lijkt te zijn.

5.4. De overige partijen

Zodra er een situatie is ontstaan waarin gepest wordt, wordt vaak meteen ingezoomd op de leerling die gepest wordt en de (mogelijke) daders. Daarbij wordt de rest van de leerlingen die in die groep zitten vergeten. Een situatie waarin gepest wordt kan alleen opgelost worden als de hele groep actief hierbij betrokken wordt. Samen zijn zij tenslotte groep en samen zijn zij verantwoordelijk voor een sfeer in de klas waarin iedereen zich veilig voelt.

De twee partijen in de groep, naast de gepeste en de pester(s) worden hieronder weergegeven.

5.4.1. *Assistenten/versterkers*

De assistenten of versterkers zijn de leerlingen uit de groep die achter de pester staan (iedereen om zijn of haar eigen redenen) en zijn gedrag versterken of aanmoedigen. De pester betreft deze leerlingen tijdens de momenten waarop gepest wordt er actief bij. De assistenten/ versterkers voeren opdrachten uit of lachen bijvoorbeeld om dat wat de pester tegen de gepeste zegt.

Pestprotocol en gedragscode agressie

Deze leerlingen vormen ook een bedreiging voor de gepeste leerling.

5.4.2. Buitenstaander/ omstanders

De buitenstaanders zijn de leerlingen die niets doen dan alleen toekijken. Ze nemen het niet op voor de gepeste leerling, assisteren de pester niet en geven geen signalen af naar de leerkracht of hun ouders dat er gepest wordt. De leerlingen uit deze groep keuren het gedrag vaak wel af, maar doen er niets tegen (iedere leerling heeft daar zijn eigen redenen voor). Deze groep is ook onveilig voor de gepeste leerling, omdat hij/zij er geen steun aan ervaart.

5.5. Signalering van pesten

Het signaleren van pesten kan heel moeilijk zijn. Beide partijen willen dit meestal niet laten merken. Degene die pest wil niet omdat hij/ zij weet dat er consequenties op kunnen staan en de gepeste niet omdat er angst bestaat voor nog meer pesterijen.

De rol van de zojuist genoemde groep van buitenstaanders of omstanders is bij signalering cruciaal. Vaak zijn dit de leerlingen die het pesten signaleren, maar er niks aan durven te doen uit angst zelf gepest te worden of ze trekken juist aan de bel. In klassen waar een goed pedagogisch klimaat heerst en er vertrouwen is tussen leerlingen en leerkracht geven leerlingen wel regelmatig signalen door.

5.5.1. Signalering pestgedrag op school

Je herkent pestgedrag in de klas vaak het eerste aan de leerling die gepest wordt. Het is moeilijker om vervolgens de dader(s) te vinden.

Hieronder worden een aantal signalen genoemd waaraan je een leerling die gepest wordt zou kunnen herkennen.

Deze signalen zijn opgedeeld in twee categorieën.

Primaire signalen: signalen die direct waarneembaar zijn en secundaire signalen: signalen die je alleen opvangt als je de leerling wat beter kent. Vaak zie je secundaire signalen pas als je het vermoeden hebt of een aanwijzing van pesten hebt gekregen.

5.5.1.1. Primaire signalen:

- Het kind wordt (herhaaldelijk) op een gemene manier gepest, uitgescholden, bespot, gekleineerd, belachelijk gemaakt, vernederd, bedreigd of gecommandeerd.
- Klasgenoten lachen hen op een spottende en onvriendelijke manier uit.
- Ze worden lastiggevallen, weggeduwd, gestoten, gestompt, geslagen, geschopt en ze zijn niet in staat zichzelf adequaat te verdedigen.
- Betrokken zijn bij 'twisten' of 'ruzies' waarin ze zich totaal niet kunnen verdedigen en waaruit ze soms huilend proberen te ontsnappen.
- Hun persoonlijke eigendommen worden beschadigd of slingeren rond.
- Ze hebben blauwe plekken, verwondingen, sneeën, schrammen of gescheurde kleding die ze niet op een normale manier opgelopen kunnen hebben.
- Ze zijn onhandig en kinderlijk.
- Ze proberen terug te vechten als ze worden aangevallen of beledigd.

5.5.1.2. Secundaire signalen (op school waarneembaar):

- Ze zijn (vaak) alleen en ze worden uitgesloten door de klas tijdens pauzes.
- Ze lijken geen enkele goede vriend in de klas te hebben.
- Ze worden vaak als laatste gekozen bij het samenstellen van een team.

Pestprotocol en gedragscode agressie

- Ze proberen in de pauze dicht bij de leerkracht te blijven, hier voelen ze zich veilig en kunnen beter opschieten met volwassenen dan met leeftijdgenoten.
- Ze vinden het erg moeilijk hardop te praten in klas (angstige en onzekere indruk).
- Ze zien er bang, ongelukkig, neerslachtig en huilerig uit.
- Ze tonen een plotselinge of geleidelijke verslechtering in schoolresultaten.
- Ze kunnen onder leeftijdsgenoten moeilijk voor zichzelf opkomen.
- Ze verliezen de belangstelling voor hun schoolwerk en halen lagere cijfers. Het vertonen van onverwacht gedrag (bv spontane driftbuien) kan een gevolg zijn.
- Ze gaan niet graag naar school en proberen op er steeds onderuit te komen.
- Ze lijken gestrest, ongelukkig en depressief.
- Worden nooit uitgenodigd bij een andere klasgenoot of nodigt zelf nooit uit.

5.5.4.2. Signalering mogelijke pester

Hieronder een aantal signalen waaraan je een mogelijke pester zou kunnen herkennen:

- Doet stoer en wil imponeren
- Is vaak fysiek sterker dan het slachtoffer
- Wil overheersen en zichzelf bewijzen, ten koste van alles
- Is impulsief en reageert agressief bij tegenwerking
- Heeft een groot idee van zichzelf
- Omringt zich met meelopers die zorgen voor zijn aanzien
- Is eerder gevreesd dan geliefd in de groep

Pestprotocol en gedragscode agressie

Hoofdstuk 6: Stappenplan bij pesten

In dit hoofdstuk volgt de weergave van het stappenplan dat gehanteerd wordt op CBS De Wissel. Dit stappenplan is samengesteld door de leerkrachten van onze school en is gebaseerd op het gebruik van de evidenced based methode KiVa.

6.1. Stappenplan zodra er gepest wordt

Stap 1: signalering

Er komt een signaal bij de groepsleerkracht binnen. Dit signaal kan door de gepeste leerling zelf gegeven worden of door zijn of haar ouders. Ook kan dit signaal afgegeven worden door een leerling uit de groep. Ook ouders van de gepeste leerling of een leerling uit de groep kan dit signaal afgeven. Het is ook mogelijk dat de leerkracht door middel van observatie de peestsituatie signaleert.

Van wie het signaal ook komt, het is altijd de bedoeling dat de groepsleerkracht:

- Actief luistert
- De gepeste leerling opvangt: laten praten, troosten
- De kern van de reden waarom de leerling gepest wordt boven water krijgt
- Inzicht krijgt in wat er in de gepeste leerling en in de groep omgaat

Stap 2: individueel gesprek met de gepeste

De leerkracht gaat, in een veilige omgeving, het gesprek aan met de gepeste leerling. Het doel van dit gesprek is om 'pesters', 'verdedigers', 'versterkers/ assistenten' en 'buitenstaanders' te identificeren. Vragen voor dit gesprek kunnen zijn:

- Welke leerlingen zijn moeilijk voor je?
- Wie zijn volgens jou de meest bedreigende personen?
- Wie staan erbij en kijken ernaar?
- Wie helpen jou nu al?
- Van wie zou je hulp willen hebben?
- Als jij een steungroep zou moeten maken, wie zou jij daar dan in willen zetten (een steungroep is een groep waarin alle partijen (zie boven) vertegenwoordigd zijn. Het zijn 5 tot 8 leerlingen). De leerling weet (door de gegeven KiVa lessen) dat alle partijen gekozen moeten worden.

Stap3: de steungroepaanpak

In deze steun groep (die is samengesteld door de gepeste leerling zelf) zitten de pester(s), de assistenten of versterkers, de verdedigers en de buitenstaanders.

Samen met deze groep wordt oplossingsgericht gewerkt aan het stoppen van het pestprobleem in de groep. De leerkracht van de gepeste leerling maakt nooit deel uit van de steungroep. Hij of zij zou onderdeel van de pestproblematiek kunnen zijn.

De uitgangspunten van deze steungroep aanpak zijn:

- De vervelende gebeurtenissen moeten stoppen
- We veroordelen of straffen niet
- We kijken vooruit: hoe kunnen we ervoor zorgen dat het weer fijn wordt voor iedereen in de klas.

Tijdens dit gesprek worden afspraken gemaakt met de leerlingen en in de week die hierop volgt wordt de afgesproken oplossing uitgeprobeerd.

Stap 4: de evaluatie van de steungroepaanpak

Pestprotocol en gedragscode agressie

Een week later komt dezelfde groep weer bij elkaar, samen met het KiVa team en wordt de afgelopen week geëvalueerd. Er wordt tijdens dit gesprek aandacht besteed aan alle successen en wordt er oplossingsgericht gewerkt aan dat wat niet zo goed ging.

Ook wordt er, individueel en door een lid van het KiVa team met de gepeste leerling gepraat om te kijken of de leerling verschil merkt. De leerkracht kan ook bevraagd worden om te kijken of hij/zij een positieve of negatieve verandering waarneemt

Om de week wordt er, voor een periode van maximaal 4 weken bekeken of er vooruitgang geboekt wordt.

Stap5: de herstelaanpak

Deze aanpak is voor de leerlingen die in hun rol blijven die ze aangenomen hebben in de pestsituatie. Doel is om ook deze leerlingen te laten stoppen en positief te laten bijdragen.

Bij deze aanpak wordt het KiVa team weer ingeschakeld, maar deze keer neemt het KiVa lid de verantwoordelijkheid over van de steungroep. Deze zorgt ervoor dat er met de leerling(en) die niet constructief bijdragen en mogelijk blijven volharden in het pestgedrag een herstelplan geschreven wordt. In dit herstelplan worden afspraken gemaakt waaraan de leerling(en) zich dienen te conformeren.

Blijkt na, maximaal 2 weken, dat de leerling dit niet doet dan volgen er consequenties.

Stap 6: consequentie

De consequenties van dit volhardende gedrag zijn (in volgorde van ernst):

- 1.) time-out
- 2.) schorsing
- 3.) verwijdering

Voor de precieze uitleg van deze consequenties, de voorwaarde waaraan het gedrag moet voldoen om de consequentie te hanteren en welke stappen doorlopen moeten worden om tot deze consequentie te komen staat beschreven in hoofdstuk 8.

6.2. Registratie (mogelijkheid uitbreiding Parnassys (calamiteitenregistratie)

In het leerlingvolgsysteem wordt een leerling gevolgd. Belangrijke informatie met betrekking tot deze leerling wordt hierin opgenomen. Dit wordt de zogenaamde calamiteitenregistratie genoemd. Hierin wordt precies omschreven of de leerling pest of gepest wordt. Hierin worden ook de maatregelen genoemd die genomen zijn en/of de afspraken die gemaakt zijn.

6.3. Dossiervorming

Mocht een leerling het niet laten bij één situatie waarin gepest wordt of wordt een leerling herhaaldelijk gepest dan wordt hiervan een dossier gemaakt. Alle beschikbare informatie wordt hierin opgenomen. Deze informatie is van groot belang bij eventuele vervolgstappen.

Hoofdstuk 7: Adviezen aan ouders

7.1. Uw kind wordt gepest

Het is belangrijk om meteen in actie te komen. Het pesten zal niet vanzelf stoppen.

- Praat met uw kind over de gedragsverandering die u de laatste tijd hebt opgemerkt.
- Vraag of er iets aan de hand is op school of op de sportclub.
- Praat met de beroepskrachten of vrijwilligers die verantwoordelijk zijn voor de plek waar het pesten gebeurt, zoals de leerkracht.
- Bespreek het probleem met de beroepskracht of vrijwilliger en maak afspraken over wat eraan gedaan wordt. Bespreek ook wat u kunt doen. Na een paar weken praat u weer met elkaar om na te gaan of de aanpak heeft geholpen.
- U kunt ook praten met andere ouders die ervaringen hebben met pesten.
- Natuurlijk is het ook nodig om uw kind te helpen om met het probleem om te gaan.

7.2. Uw kind pest

U hebt ontdekt dat uw kind pest of meepest. Wat kunt u dan doen?

- Ontken niet meteen wat uw kind doet. "Zo is mijn kind niet". Kinderen laten heel verschillend gedrag zien in verschillende situaties. Pestkoppen gedragen zich thuis anders dan op school.
- Ga het gepeste kind niet beschuldigen; "Ze gedraagt zich ook raar".
- Praat met uw kind over wat er gebeurt. Uw kind zal zijn gedrag waarschijnlijk goedpraten: "Het was maar een geintje". "Zij vraagt er ook om met die stomme kleren". "Hij heeft mijn spullen ook kapotgemaakt". U kunt aangeven dat hoe een ander kind zich ook gedraagt of eruit ziet, dit is nooit een reden om gepest te worden.
- Praat met uw kind over de gevolgen: een gepest kind heeft verdriet en pijn van het pesten. Gepeste kinderen worden bang en verliezen hun zelfvertrouwen. Soms hebben gepeste kinderen de rest van hun leven last van de gevolgen van het pesten. Maak uw kind gevoelig voor wat het anderen aandoet. Pestkoppen hebben vaak geen idee wat zij anderen aandoen.
- Laat uw kind merken dat u het pesten serieus neemt en dat u vindt dat pesten niet mag.
- Neem contact op met de school, zeker als u merkt dat het pesten doorgaat. Bespreek met uw kind dat u dit gaat doen.
- Pestkoppen hebben het niet makkelijk om een andere rol te krijgen in de klas. Soms kan het helpen om lid te worden van een hobby -of sportclub.
- Als u hoort of ziet dat er kinderen worden gepest op school, ook al hebben uw eigen kinderen er niets mee te maken, zoek dan contact met de school. Voor de school is het moeilijk om pesten te signaleren. De leerkrachten hebben de hulp van de ouders hierbij nodig.

7.3. Uw kind zit in een groep waar gepest wordt

- Probeer te luisteren naar uw kind als het met dingen thuiskomt wat zich op school heeft afgespeeld. Laat uw kind vertellen en neem het serieus.
- Blijf uw kind voorhouden dat pesten niet hoort en dat uw kind zich daar niet aan mee moet doen.

Pestprotocol en gedragscode agressie

- Ga naar de leerkracht en vertel dat uw kind heeft verteld dat er gepest wordt in de klas. Zorg ervoor dat uw kind weet dat u naar de leerkracht gaat.
- Blijf altijd onpartijdig tegenover uw kind. Ga uw kind niet stimuleren om partij te trekken.

Hoofdstuk 8: Gedragscode agressie (woedeaanval)

8.1. Waarom gedragscode

De definitie van een gedragscode is:

"Geheel van regels dat een organisatie zichzelf oplegt"

Als school zijn wij van mening dat agressief gedrag niet wenselijk is. Dit gedrag zou gevaarlijke situaties in de hand kunnen werken en dit is niet acceptabel. Een school moet een veilige plek zijn voor iedereen.

Wij hebben daarom een aantal regels (stappen) en consequenties opgesteld hoe er op CBS De Wissel omgegaan wordt met agressie.

8.2. Stappenplan

Het stappenplan waarin komt te staan, welke actie genomen wordt, op welk moment en met welke consequenties is nog in ontwikkeling. Deze actie komt te staan in het jaarplan voor schooljaar 2014-2015

8.3. Schorsing en verwijdering

'In geval van ernstige verstoring van de rust of veiligheid op school en/of als de schoolregels bij herhaling worden overtreden, kan een leerling, als na herhaalde waarschuwing geen verbetering in het gedrag optreedt, wegens wangedrag van school worden verwijderd. Dit kan ook als er niet langer respectvol met de identiteit van onze school wordt omgegaan.

Over het toelaten, verwijderen en schorsen van leerlingen beslist het bestuur. De groepsleerkracht, de directie en de ouders/verzorgers moeten worden gehoord.

Bij verwijdering van school moet het bestuur ervoor zorgen dat een andere school bereid is de betreffende leerling toe te laten.'(schoolgids, pagina 9)

Als er sprake is van ernstig ongewenst agressief gedrag door een leerling, waarbij psychisch en of lichamelijk letsel aan derden is toegebracht, ondernemen wij de onderstaande stappen die kunnen leiden tot schorsing en mogelijk verwijdering.

Er worden 3 vormen van maatregelen genomen:

- 4.) time-out
- 5.) schorsing
- 6.) verwijdering

8.3.1. Time-out

Een ernstig incident leidt tot een time-out met onmiddellijke ingang.

Hierbij gelden de volgende voorwaarden:

- In geval van een time-out wordt de leerling voor de rest van de dag de toegang tot de school ontzegd.

Pestprotocol en gedragscode agressie

- Tenzij redelijke gronden zich daartegen verzetten worden de ouders/verzorgers onmiddellijk van het incident en de time-out gemotiveerd op de hoogte gebracht (zie noot 1).
- De time-out maatregel kan eenmaal worden verlengd met één dag. Daarna kan de leerling worden geschorst voor maximaal één week. In beide gevallen dient de school vooraf of – indien dat niet mogelijk is – zo spoedig mogelijk na het effectueren van de maatregel contact op te nemen met de ouders.
- De ouders/verzorgers worden op school uitgenodigd voor een gesprek. Hierbij is de groepsleerkracht en een lid van de directie van de school aanwezig.
- Van het incident en het gesprek met de ouders wordt een verslag gemaakt. Dit verslag wordt door de ouders voor gezien getekend en in het leerlingendossier opgeslagen. (zie noot 2)
- De time-out maatregel kan alleen worden toegepast na goedkeuring door de directie van de school.
- De time-out maatregel wordt na toepassing schriftelijk gemeld aan het bevoegd gezag.

8.3.2. Schorsing

Pas bij een volgend ernstig incident, of in het afzonderlijke geval dat het voorgevallen incident zo ernstig is, kan worden overgegaan tot een formele schorsing.

De wettelijke regeling is hierbij van toepassing. Hierbij gelden de volgende voorwaarden:

- Het bevoegd gezag van de school wordt voorafgaand aan de schorsing in kennis gesteld van deze maatregel en om goedkeuring gevraagd.
- Gedurende de schorsing wordt de leerling de toegang tot de school ontzegd. Voor zover mogelijk worden er maatregelen getroffen waardoor de voortgang van het leerproces van de leerling gewaarborgd kan worden (zie noot 3).
- De schorsing bedraagt maximaal drie weken en kan hooguit twee maal worden verlengd (zie noot 4).
- De betrokken ouders/verzorgers worden door de directie uitgenodigd voor een gesprek betreffende de maatregel. Hierbij dienen nadrukkelijk oplossingsmogelijkheden te worden verkend, waarbij de mogelijkheden en de onmogelijkheden van de opvang van de leerling op de school aan de orde komen.
- Van de schorsing en het gesprek met de ouders wordt een verslag gemaakt. Dit verslag wordt door de ouders/verzorgers voor gezien getekend en in het leerlingendossier opgeslagen.
- Het verslag wordt ter kennisgeving verstuurd aan:
  - het bevoegd gezag;
  - de ambtenaar leerplichtzaken;
  - de inspectie van het onderwijs.
- Ouders kunnen beroep aantekenen bij het bevoegd gezag van de school.

Het bevoegd gezag beslist uiterlijk binnen 14 dagen op het beroep.

8.3.3. Verwijdering

Bij het zich meermalen voordoen van een ernstig incident, dat ingrijpende gevolgen heeft voor de veiligheid en/of de onderwijskundige voortgang van de school, kan worden overgegaan tot verwijdering.

De wettelijke regeling is hierbij van toepassing. Hierbij gelden de volgende voorwaarden:

- Verwijdering van een leerling van school is een beslissing van het bevoegd gezag.
- Voordat men een beslissing neemt, dient het bevoegd gezag de betrokken leerkracht en de directie te horen. Hiervan wordt een verslag gemaakt wat aan de ouders ter kennis worden gesteld en door de ouders voor gezien wordt getekend.
- Het verslag wordt ter kennisgeving opgestuurd naar:
  - de ambtenaar leerplichtzaken;

Pestprotocol en gedragscode agressie

- de Onderwijsinspectie
- Het bevoegd gezag informeert de ouders schriftelijk en met redenen over het voornemen tot verwijdering, waarbij de ouders gewezen wordt op de mogelijkheid van het indienen van een bezwaarschrift.
- De ouders krijgen de mogelijkheid binnen zes weken een bezwaarschrift in te dienen.
- Het bevoegd gezag is verplicht de ouders te horen over het bezwaarschrift.
- Het bevoegd gezag neemt een uiteindelijke beslissing binnen vier weken na ontvangst van het bezwaarschrift.
- Een besluit tot verwijdering is pas mogelijk nadat een andere basisschool of een andere school voor speciaal onderwijs is gevonden om de leerling op te nemen of dat aantoonbaar is dat het bevoegd gezag, gedurende acht weken, er alles aan heeft gedaan om de leerling elders geplaatst te krijgen.
- Als de Wet passend onderwijs met ingang van 1 augustus 2014 is ingevoerd mag een school nog steeds een leerling verwijderen. Echter, als het een leerling betreft met extra ondersteuningsbehoefte geldt de zorgplicht, en is de school verantwoordelijk voor een nieuwe plek. De bestuurder zoekt, in samenspraak met de ouders, een alternatieve passende school.

Noot 1: Als veiligheid voorop staat, en dat zal regelmatig het geval zijn, moet de time-out niet afhankelijk gesteld worden van het contact met ouders. De vraag blijft dan staan wat er moet gebeuren als de ouders niet te bereiken zijn. Eventueel is het verwijderen uit de klas en opvang elders nog een oplossing?

Noot 2: De time-out is geen officieel instrument, maar kan niettemin bruikbaar zijn bij onveilige situaties of bij het herstellen van de rust binnen de school: het is principieel geen strafmaatregel maar een ordemaatregel in het belang van de school; daarom geen aantekening van de time-out maar van het incident in het dossier van de leerling.

Noot 3: Schorsing mag niet betekenen dat het doen van toetsen (denk aan cito-entree of eindtoetsen) wordt belemmerd. Dit vraagt passende maatregelen, bijvoorbeeld het wel tot de school toelaten voor het doen van deze toets. Daarnaast kan het beschikbaar stellen van (thuis)studiemateriaal tot de mogelijkheden behoren.

Noot 4: Wezenlijk is dat de schorsing aan een maximum termijn gebonden is; zij mag geen verkapte verwijdering worden; de termijn is zo gekozen dat in het ernstigste geval de school voldoende tijd ter beschikking heeft om een eventuele verwijderingsbeslissing op zorgvuldige wijze voor te bereiden.

Pestprotocol en gedragscode agressie

Hoofdstuk 9: Social Media en Cyberpesten, wat doe je dan....

Het stappenplan waarin, voor beide onderwerpen, komt te staan, welke afspraken er gemaakt zijn (geldend voor leerkrachten en leerlingen), welke actie genomen wordt, op welk moment en met welke consequenties deze worden uitgevoerd, is nog in ontwikkeling. Deze actie komt te staan in het jaarplan voor schooljaar 2015-2016.

Hoofdstuk 10: Klachtenregeling en Vertrouwenscontactpersoon

10.1. Intern

Het is mogelijk dat er gedurende het schooljaar klachten over het onderwijs ontstaan. Ook kan het zijn dat er een situatie ontstaat waarin een vertrouwenscontactpersoon noodzakelijk is. We willen hiervan graag op de hoogte gesteld worden, want alleen dan kunnen we er iets aan doen.

De procedure is als volgt:

In eerste instantie overlegt u indien mogelijk altijd eerst met de betrokken leerkracht. De ervaring leert dat dit meestal afdoende is. Als uw klacht naar het oordeel van u of van de betrokken leerkracht niet naar behoren is opgelost, neemt u dan contact op met de directie. Deze zal bemiddelend optreden en zoeken naar een aanvaardbare oplossing. Als er naar uw oordeel geen aanvaardbare oplossing wordt gevonden, kunt u een klacht indienen bij de contactpersoon van de school. Deze zal uw klacht zorgvuldig behandelen en voorleggen aan de vertrouwenspersoon van het bestuur.

Uiteraard hopen we dat deze procedure niet nodig zal blijken te zijn. We vertrouwen erop dat ouders en school eventuele problemen snel zelf op kunnen lossen. In de "Klachtenregeling Onderwijs" zijn procedures opgenomen met betrekking tot het indienen van klachten van algemene aard en van klachten over seksuele intimidatie of discriminerend gedrag.

De contactpersoon Klachtenregeling van De Wissel is:

De heer John Lucieer

Tel. 0118-626662

De heer Lucieer kan u, indien gewenst, in contact brengen met de vertrouwenspersoon van het bestuur.

10.2. Extern

Als bovenstaand traject geen bevredigende oplossing heeft gebracht, wordt uw klacht doorgestuurd naar de landelijke klachtencommissie van de Besturenraad Christelijk Primair Onderwijs (BCPO) waar ons bestuur zich bij aangesloten heeft. Deze klachtencommissie doet een voor alle partijen bindende uitspraak.

Hoofdstuk 11: Borging

Het protocol heeft nu, in concept, vorm gekregen, maar zonder borging wordt het een protocol wat in de kast komt te staan en nauwelijks gebruikt wordt. Om dit te voorkomen gebruiken we de PDCA-cyclus om continue verbetering van dit beleidsstuk te waarborgen.

11.1. Borging volgens de PDCA-cyclus

Het borgen van het protocol zal op de jaarplanning, bij de doelen van de kwaliteitsgroep SOVA terugkeren en binnen de Interne Begeleiding, zodat het een jaarlijks terugkerend onderdeel wordt.

De borging van dit stuk zal gebeuren door de kwaliteitsgroep SOVA in overleg en samenwerking met de intern begeleider en de directie. Zij zullen de mogelijke inhoudelijke verandering in de gaten zal houden.

We hanteren voor de borging van dit protocol de PDCA-cyclus. Deze cyclus bestaat uit vier verschillende stappen, te weten: Plan Do Check Act. De borging van ons protocol (Plan) blijft onderhevig aan veranderingen omdat tijdens het uitvoeren (Do) van dit protocol steeds gecheckt (Check) wordt of de inhoud van het protocol nog klopt met de handelingen (Act) in de praktijk. Het werken met deze cyclus levert een continue verbetering van het protocol op en resulteert uiteindelijk in een document wat door de directie, de leerkrachten, de intern begeleider en de ouders als waardevol, duidelijk, richtinggevend en in de praktijk uitvoerbaar gezien wordt.